

Inleiding

Zoals uw Kamer weet is de herijking van de kabinetsaanpak nog in volle gang. Het Centrum Kinderhandel Mensenhandel is daarin actief betrokken. Om die reden zal onze bijdrage richting uw Kamer enigszins beperkt zijn en mogelijk wat minder concreet dan wat u van ons verwachten kan. Mocht u ter voorbereiding op het aanstaande debat op enkele thema's nog een nadere toelichting wensen, zijn we daartoe uiteraard van harte bereid. Hieronder zullen we verschillende thema's uitlichten.

Aangiftebereidheid

Vandaag, 15 mei 2023, publiceren wij ons rapport¹ over de eerste resultaten van de pilot aangiftebereidheid. Gezien de aangenomen motie Kuik/Bikker² hechten wij eraan uw Kamer hierover ook in te lichten. Daarnaast is de problematiek onverkort relevant, getuige ook de mededeling van het Openbaar Ministerie in haar jaarbericht dat het aantal verdachten mensenhandel is afgenomen³. Deze pilot hebben wij uitgevoerd in opdracht van de politie en verder mede in samenwerking met het Openbaar Ministerie, HVO-Querido en de Rechtspraak. Binnen deze pilot hebben we verschillende interventies kunnen testen in 37 zaken van jonge slachtoffers van seksuele uitbuiting, met als doel belemmeringen en obstakels voor het slachtoffers te verlagen. Dit ziet onder meer op het verhogen van het veiligheidsgevoel door de inzet van een veiligheidscoördinator, het minder belastend maken van het verhoor bij de rechter-commissaris, de inzet van een recherchepsycholoog om het verhoor bij de politie minder belastend te maken en tot slot het in kaart brengen – en uiteindelijk het verkorten van – de doorlooptijden van zaken van seksuele uitbuiting. De operationele fase van één jaar in combinatie met het feit dat veel slachtoffers uit zicht zijn, maakt dat de partners binnen de proeftuin graag de operationele fase willen verlengen. Ondanks de veelbelovende resultaten willen wij de interventies graag in nog meer zaken toetsen, om zodoende sterkere aanbevelingen over het effect van de interventies te kunnen presenteren. Wij zijn verheugd dat het Ministerie van Justitie en Veiligheid het voornemen heeft uitgesproken om de pilot nog dit jaar te verlengen en uit te breiden. Tot slot merken we op dat de recherchepsycholoog van de politie zelf heeft aangegeven dat de huidige trainingen van mensenhandel rechercheurs ontoereikend zijn en dat valt in beginsel buiten de scope van onze pilot.

---

¹ Het rapport: <https://www.hetckm.nl/nieuws-en-publicaties/eerste-resultaten-project-aangiftebereidheid-voor-slachtoffers-mensenhandel-veelbelovend/1> ; Trouw: <https://www.trouw.nl/binnenland/slachtoffers-seksuele-uitbuiting-voelen-zich-gehoord-door-betere-begeleiding~bf99ec6c/>

² Motie Kuik/Bikker over de aangiftebereidheid van minderjarige slachtoffers seksuele uitbuiting, Kamerstuk 31015 nr. 248, 14 mei 2022.

³ <https://www.om.nl/documenten/jaarverslagen/om/map/2019-en-verder/om-jaarbericht-2022>

Laagdrempelige hulp

De motie van leden Kuik/Van der Graaf⁴ verzoekt de regering, om voor de komende jaren een plan uit te werken om de minst zichtbare groep van slachtoffers van mensenhandel en uitbuiting beter in beeld te krijgen, in het bijzonder door middel van ondersteuning van anonieme chatfuncties en daarbij de regierol van de staatssecretaris op het terrein van mensenhandel ten volle te benutten.

Naar aanleiding hiervan is een rapport⁵ verschenen. Naar aanleiding hiervan geven we u het volgende ter overweging mee:

- Kan de staatssecretaris aangeven welke vervolgstappen hij naar aanleiding van deze motie en het rapport bereid is te nemen? Kan hij toezeggen dat hij op korte termijn in gesprek treedt met de Chat met Fier over de te nemen vervolgstappen en kan hij aangegeven op welke wijze dit wordt verankerd in het programma Samen tegen Mensenhandel?

Ook volgt uit het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut dat het aanbod voor niet-Nederlandse slachtoffers ontoereikend is als het gaat om geweld in afhankelijkheidsrelaties, waaronder slachtoffers van mensenhandel.

- Is de staatssecretaris bereid om met de huidige kennis, waaruit blijkt hoe goed een anonieme online hulpverlening (een chatfunctie) werkt in het leveren van zeer laagdrempelige hulpverlening voor de kwetsbare groep Nederlandse slachtoffers, ook in gesprek te gaan met onder mee de ChatmetFier om te bezien of en hoe in het nieuwe programma Samen tegen Mensenhandel ook de niet-Nederlandse slachtoffers adequaat toegang kunnen krijgen tot anonieme online hulpverlening (een chatfunctie) en wat daarvoor nodig is?

Modernisering strafbaarstelling mensenhandel

Uw Kamer heeft op hoofdlijnen met de staatssecretaris schriftelijk van gedachten gewisseld over het voornemen van het kabinet om de strafbaarstelling mensenhandel te wijzigen. Daarbij is onder meer door uw Kamer aandacht gevraagd voor de strafbaarstelling in relatie tot criminele uitbuiting. Inmiddels heeft het CKM ook een bijdrage kunnen leveren aan de consultatiefase van het conceptwetsvoorstel. Die bijdrage sturen we ter informatie als bijlage mee. De kern van onze bijdrage richt zich op het *non-punishmentbeginsel*, het beginsel dat onder meer verankerd is de Europese mensenhandelrichtlijn 2011/36/EU. Nederland heeft er destijds voor gekozen om dit beginsel bij de omzetting van de richtlijn niet wettelijk te verankeren vanwege de verwachting dat het bestaande bestel al voldoende ruimte zou bieden om het beginsel adequaat toe te passen. In de kern ziet die onderbouwing op het feit dat het Openbaar Ministerie de vrijheid heeft om niet te vervolgen en de rechter kan beslissen om niet tot een veroordeling te komen of het slachtofferschap te verdisconteren

---

⁴ Motie over het in beeld krijgen van de minst zichtbare slachtoffers van mensenhandel en seksuele uitbuiting, Kamerstuk 35570-VI nr. 50, 26 november 2020.

⁵ Onderzoeksrapport laagdrempelige hulp voor slachtoffers en plegers van geweld in afhankelijkheidsrelaties, Kamerstuknummer 28345 nr. 261, 20 maart 2023.

in de strafmaat. Dit terwijl er vanaf vrijwel het begin twijfels zijn geuit⁶ of het non-punishmentbeginsel hierdoor wel adequaat toegepast zou worden, niet alleen wat betreft de bescherming van (vaak hele jonge) slachtoffers die het risico lopen veroordeeld te worden voor strafbare feiten die ze onder dwang hebben begaan, maar ook omdat hierdoor de echte criminelen buiten schot blijven. Het risico op veroordeling is namelijk het chantagemiddel dat deze mensenhandelaren gebruiken om i) het slachtoffer ervan te weerhouden om hulp te zoeken of naar de politie te stappen met als doel ii) de uitbuiting voort te laten duren.

Onze recente onderzoeken laten enerzijds zien dat er in Nederland mogelijk duizenden slachtoffers van criminele uitbuiting te betreuren vallen en anderzijds dat de opsporing onvoldoende opgewassen is om deze vorm van mensenhandel te bestrijden. Het toont bovendien aan dat het non-punishment beginsel amper wordt toegepast. Dit probleem wordt echter niet alleen bij de opsporing gevoeld, ook binnen de rechtspraak is er tot op heden geen juridisch kader ontwikkeld. Gezien het bovenstaande geven wij u ter overweging het volgende mee:

- Bij voorkeur per motie de staatssecretaris te verzoeken het non-punishmentbeginsel wettelijk te verankeren en te voorzien van een juridisch kader in het wetsvoorstel modernisering strafbaarstelling mensenhandel

Wet regulering sekswerk

Onlangs is ook een wijziging op de Wet Regulering Sekswerk (wrs) ter consultatie voorgelegd. Wat het CKM betreft is het jammer dat deze wijziging wederom voor een vertraging in het wetsproces zorgt, aangezien de aanpak van mensenhandel erbij gebaat is dat deze wetgeving zo snel mogelijk in uw Kamer wordt behandeld. Inhoudelijk hebben wij onze verbazing uitgesproken over het feit dat de wijziging op gespannen voet staat met de aanpak van klanten die een van de kernoorzaken zijn van mensenhandel. Daarmee staat deze wijziging wat ons betreft ook op gespannen voet met de (geest van de) motie Kuik⁷ c.s. welke juist vraagt om een versteviging van de aanpak van klanten. De strekking van de wijziging, zoals wij deze begrijpen, zorgt ervoor dat een klant die misstanden constateert en zijn seksafpraak desondanks doorzet, geen consequenties te vrezen heeft wanneer hij binnen 24 uur een melding doet. Het CKM maakt zich zorgen over het signaal dat hiervan uitgaat. Immers, door de seksafpraak ondanks misstanden door te zetten, draagt hij bij aan de instandhouding hiervan. Wij geven u dan ook ter overweging mee om:

- De staatssecretaris, bij voorkeur per motie, te verzoeken af te zien van dit gedeelte van de aangekondigde wijziging op het wetsvoorstel regulering sekswerk.

---

⁶ Onder meer vanuit het OM en de Nationaal Rapporteur Mensenhandel, zie ook onze consultatieinbreng voor een nadere onderbouwing.

⁷ Motie van de leden Kuik, Segers, Van Wijngaarden en Van der Staaij, Kamerstuk 28638 nr. 166, 4 juli 2017.

Online opsporingsstrategie

Naar aanleiding van ons onderzoek naar pro-anacoaches hebben wij meerdere malen de aandacht gezocht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, uw Kamer en ook de media. Wij zijn uw Kamer erkentelijk voor de aangenomen motie Van der Graaf⁸ c.s. van inmiddels drie jaar geleden. Deze motie is tot op heden nog altijd niet uitgevoerd. Uit de laatste stand van zaken naar aanleiding van schriftelijke vragen⁹ eind vorig jaar begrepen wij dat de politie bezig zou zijn met een verkenning waarbij wordt gekeken naar de uitrol van een pilot online opsporingsstrategie op seksuele misdrijven en mensenhandel (waaronder webcrawlers en lokprofielen, waar eveneens twee aangenomen moties nog uitgevoerd moeten worden¹⁰). De resultaten hiervan zijn uitgesteld van eind 2022 naar begin dit jaar, maar tot op heden hebben wij geen update hierover mogen ontvangen. Wij spreken dan ook hierover onze ernstige zorgen uit. Wij geven u dan ook ter overweging mee om:

- De staatssecretaris aan te sporen om duidelijkheid te verschaffen over wanneer deze pilot van start gaat, hoe deze eruit ziet, welke doelen zijn gesteld en binnen welke termijn deze getoetst en gemonitord zullen worden.

Mensenhandel niet op school

Tot slot vragen wij uw aandacht voor preventie en bewustwording van mensenhandel op scholen. Zoals u mogelijk weet, heeft het Rode Kruis in samenwerking met Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel (CKM) en Fier in het project 'Mensenhandel (niet) op school' circa 700 onderwijsprofessionals uit het voortgezet onderwijs getraind in herkenning en preventie van mensenhandel. Het effect van onze training is geweest dat deelnemers na afloop vaker slachtoffers signaleren en vaker preventief aandacht besteden aan het onderwerp. Dit is belangrijk omdat minderjarige slachtoffers een van de grootste groepen slachtoffers vormen van mensenhandel in Nederland. Juist op school kan een slachtoffer in een veilige omgeving gesignaleerd worden en op weg geholpen richting zorg en/of opsporing. In navolging van het Rode Kruis geven we u het volgende ter overweging mee:

- De staatssecretaris, in zijn rol als trekker van het interdepartementale programma Samen tegen Mensenhandel, te verzoeken het Ministerie van OCW bij het programma te betrekken om zodoende preventie en bewustwording in en rondom scholen structureel te borgen en hier vanaf 2024 ook middelen voor vrij te maken.

---

⁸ Motie van de leden Van der Graaf, Westerveld, Van der Staaij, Kuiken en Van Nispen over een online opsporingstrategie, Kamerstuk 31015 nr. 197, 2 juli 2020.

⁹ Antwoorden op schriftelijke vragen van de leden Bikker en Westerveld over de aanpak van 'zelfbenoemde' afvalcoaches en pro-ana websites, Kenmerk 2022Z17452, 7 november 2022.

¹⁰ Het betreft hierbij de vrijwel identieke aangenomen Kamermoties Van der Graaf/Kuik, Kamerstuk 29628 nr. 953, 8 juni 2020 en motie Bikker/Kuiken, Kamerstuk 28638 nr. 191, 22 juni 2021. De laatstgenoemde motie verzoekt de regering bovendien uiterlijk in het najaar van 2021 over te gaan tot de inzet van de webcrawler en lokprofielen.